

юстиції України, М-во освіти і науки України ; за заг. ред. А. П. Зайця, В. С. Журавського. – К. : Форум, 2003. – С. 175-232.

Михайлева К. Г., Савош Г. П. Воспитательный процесс в вузах Украины: современные приоритеты и практические результаты.

В статье рассматриваются вопросы воспитания в современном вузе в контексте современных трансформаций. Проведен анализ проблем и общих векторов, формирующихся под влиянием системной трансформации современного украинского общества, модернизации его основных сфер и с использованием черт современности. Особое внимание уделено нормативно-правовому регулированию воспитательной работы в вузе, а также приведены результаты социологического исследования, характеризующие состояние воспитательной работы в украинских вузах.

Ключевые слова: воспитание, вуз, трансформация, современность.

Mykhaylyova K. G., Savosh G. P. Educational process at universities in Ukraine: current priorities and practical results.

In the article are examined questions of training in contemporary university in the context of contemporary transformations. The study of problems and common vectors, which are formed under the effect of the system transformation of contemporary Ukrainian society, the modernizations of its basic spheres, with the use of features of , modernity is carried out. Special attention is given to the normative-lawful regulation of educational work in university, and the results of the sociological study, which characterize the state of educational work in university are also given.

Keywords: training, university, transformation, modernity.

Загарницька І. І.

КОНВЕНЦІЯ ПРО ПРАВА ДИТИНИ: ВІТЧИЗНЯНІ ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ

У статті проаналізовано стан реалізації прав дитини в Україні та його відповідність міжнародним стандартам. Окреслено основні проблеми та суперечності в галузі охорони й забезпечення якості дитинства.

Ключові слова: законодавство, захист дитинства, дитина.

Здобуття незалежності стало для України початком нелегкого шляху до реального забезпечення прав і свобод людини як конституційного підґрунтя оновлення та прогресу, як основного показника рівня цивілізаційного розвитку держави. Рівняючись на високо розвинуті країни (для яких безсумнівним є визнання

пріоритетності інтересів особистості над державними, закономірним – відображення даного принципу у правових нормах, і, головне, обов'язковою – його реалізація на практиці), Україна в останні роки особливу увагу приділяє правовому забезпеченню дитинства. Зазначена загальносвітова хвиля посилення турботи про підростаюче покоління – наслідок усвідомлення того, що в глобалізованому світі повага до прав дитини є запорукою добробуту держави та мирного співжиття її мешканців. Адже від реального забезпечення прав найменших громадян пролягає найкоротший шлях до формування вільної особистості з розвинутим почуттям власної гідності й толерантним ставленням до оточуючих людей.

Мета дослідження – визначити відповідність міжнародним стандартам реалізацію прав дитини в Україні.

Слід визнати, що сучасне визнання особливого значення періоду дитинства має тривалу, інколи й сумну історію. Поступ цивілізації позначився періодами, коли цілком звичним було знищення дітей з фізичними вадами, їх використання для жертвоприношення або жорстоких розваг. Фактично до кінця Середньовіччя діти як “неповноцінні дорослі” були позбавлені права на якусь особливу увагу. І лише наприкінці XVI ст. людство почало виявляти до них цікавість, поступово “відкриваючи” дитинство як окремий соціальний феномен.

Активізація уваги до прав і свобод особистості з боку таких видатних мислителів, як Ф. Бекон, Вольтер, Г. Гегель, І. Кант, Дж. Локк, Ш. Монтеск'є, Ж.-Ж. Руссо та ін. стала джерелом виникнення окремого напрямку дослідження проблематики дитинства, а саме – прав дитини як майбутнього члена суспільства, їх значення у розвитку людства. В результаті на межі XIX-XX ст. у західноєвропейських законодавчих актах з'являються перші спроби захистити малюків від експлуатації дорослих. А видана у 1903 р. книга Е. Кей “Століття дитини” спонукала не тільки до дослідження дітей як особливої категорії суспільства, а й подарувала однойменну назву новому XX століттю.

Нині вивчення питань охорони дитинства об'єднало представників різних наук – юристів, філософів, педагогів, психологів, соціологів тощо, завдячуючи яким цей напрям поступово виокремлюється з проблематики забезпечення прав і свобод особистості загалом. Наразі права дитини врегульовано і законодавчо захищено численними міжнародними нормативними документами, серед яких: Женевська Декларація прав дитини (1924 р.), Декларація прав дитини (1959 р.), Міжнародний пакт про економічні, соціальні та

культурні права (1966 р.), Декларація про захист жінок та дітей у надзвичайних обставинах та в період озброєних конфліктів (1974 р.), Конвенція про права дитини (1989 р.) та ін.

Особливе місце у цьому переліку належить Женевській Декларації прав дитини як першому міжнародному акту, прийнятому безпосередньо в інтересах дітей. Його поява засвідчила світове визнання пріоритетності прав дитини і мала наслідком односторонню ухвалу в 1959 р. Асамблеєю ООН чергової Декларації. Другий документ, на відміну від попереднього, торкався крім життєвих ще й моральних потреб дитини, визнавав її право на гру і творчість, передбачав обов'язкову і безоплатну початкову освіту, забороняв дитячу працю тощо. Однак декларативність цих положень з часом актуалізувала розробку значно дієвішої Конвенції про права дитини, де вперше держави зобов'язувалися їх реально забезпечувати [1].

Наразі, коли становище молодого покоління є одним із найголовніших показників соціально-економічного розвитку країни, а увага до прав дітей виступає суттєвою складовою її міжнародного іміджу, кожна держава прагне не лише привести своє законодавство відповідно до зазначеної Конвенції, а й гарантувати реалізацію прийнятих в інтересах дітей нормативно-правових актів. Успішно у цьому напрямі можна визнати діяльність Австрії, Великобританії, Греції, Канади, Італії, Іспанії, США, Франції, Чехії та інших країн. Пострадянські держави рухаються цим шляхом дещо повільніше, змушені одночасно долати внутрішні суперечності та соціально-економічні негаразди.

Запропоновані Конвенцією стандарти прав дитини вже два десятиріччя виступають критерієм ефективності зусиль окремих країн щодо покращення якості дитинства. Зважаючи на те, що Україна ратифікувала цей документ однією з перших, пропонуємо проаналізувати стан його дотримання у наших вітчизняних реаліях.

Що стосується законодавства в галузі захисту дитинства, тут нашої молодій державі є чим пишатися: прийнято цілу низку власних нормативно-правових актів з цієї проблематики. Відповідні положення містяться у Конституції України, Цивільному, Кримінальному, Сімейному кодексах, а також у Законах України, Указах Президента України, Постановах Верховної Ради та Кабінету Міністрів України. Аналіз вітчизняної нормативно-правової бази з питань прав дитини засвідчив її ґрунтовність і активний розвиток на міцному підґрунті Конвенції про права дитини. Разом з тим, окреслилось і коло проблем, що ускладнюють її практичну реалізацію.

Зокрема, ст.6 Конвенції проголошує незаперечне право кожної

дитини на життя та обов'язок країни гарантувати його і до, і після її народження. Тепер факти: Україна – одна з більш ніж 50 держав світу, які легалізували не лише аборти, а й так звані “штучні пологи”.

Подивимося на приклади інших країн. Заборона абортів (окрім кількох виключень) існує в Англії, Угорщині, Ісландії, Іспанії, Португалії та Фінляндії. Надзвичайно суворі законодавчі норми, що взагалі забороняють аборти, в Ірландії, в Афганістані, Венесуелі, Єгипті, Індонезії, Ірані, Ірландії, Ємені, Колумбії, Лівії, ОАЕ, Сирії, Чилі та інших країнах. Зауважимо, що не зважаючи на таку єдність у засудженні абортів, їх у світі, за даними ВООЗ, щороку здійснюється близько 53 млн., а за останні 30 років виконано більш ніж мільярд [13]. До причин такої їх “популярності” експерти ЮНІСЕФ свого часу віднесли: відсутність у законодавстві країни чітких критеріїв визначення юридичного статусу плоду; поступову криміналізацію абортів; природне право жінки розпоряджатися власним тілом, і, як наслідок, дитиною, яка виношується [12].

Зазначимо, що в українському варіанті до цих пунктів можна сміливо додати соціально-економічну нестабільність і приховану байдужість до проблеми з боку громадськості, ЗМІ й держави загалом. Долю ненародженої дитини досить часто вирішують аргументи: немає грошей, роботи, квартири, а попереду ціле життя... “Це ще не людина”, – стверджують деякі жінки. Однак результати останніх досліджень свідчать – малюк ще в утробі матері живе повноцінним психічним, фізичним, емоційним життям. Уже з моменту зачаття він – неповторна індивідуальність з притаманною лише йому генетикою. Тож, з етичного погляду, навряд чи право жінки на аборт переважає право на життя ще ненародженої дитини.

Проблем додають і наявні в українському законодавстві суперечності щодо моменту виникнення згаданого права. Зокрема, ч. 2 ст. 25 Цивільного кодексу України забезпечує охорону інтересів “...зачатої, але ще не народженої дитини”. Одночасно в Науково-практичному коментарі до Конституції знаходимо: “...українське законодавство не розглядає ненароджену істоту як людину” [3]. Подібна “подвійність стандартів” у правовому суспільстві є неприпустимою, оскільки не лише виправдовує аборти, а й ставить під сумнів здатність держави виконувати свої функції.

Християнська заповідь “Не вбий” тисячоліттями захищала право людини на життя, незалежно від того, каліка чи розумово відстала, немовля чи “плод”. Технократичний розвиток і матеріалізація людської свідомості за кілька десятиліть практично знищили у суспільстві межу між поняттями “добре” і “погано”, поступово

вкорінюючи думку, що аборт – буденне явище. У XIX ст. італійський юрист Р. Баллестріні передбачав цю ситуацію, зауваживши, що безсумнівним свідченням того, що якийсь народ дійшов крайньої межі свого падіння, будуть часи, коли аборт стане вважатися справою звичною та абсолютно прийнятною. Тим більше, коли майбутнє життя обмінюється на гроші через незаконне використання абортіваних ембріонів.

Ця проблема для сучасного світу не нова. Її глобальність змусила світову спільноту прийняти цілу низку нормативних документів, серед яких: Конвенція Ради Європи про захист прав і гідності людини щодо застосування біології і медицини; Конвенція про права людини та біомедицину, а також акти, прийняті ЮНЕСКО і ВООЗ.

Україна має власний Закон “Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людини” (1999 р.), згідно з яким отримуються ці матеріали від мертвого ембріона лише акредитованими закладами охорони здоров’я. Обов’язкова умова – згода жінки і відсутність грошової винагороди, що повинно запобігати комерціалізації абортів. Проте бурхливе зростання попиту на так звані “ін’єкції молодості” у різноманітних клініках краси та ціна на них більше ніж у \$ 10 тис. виправдовують всі ризики порушення законодавчих норм.

У цьому контексті заслуговує на безумовну підтримку встановлення у ч. 4 ст. 143 Кримінального кодексу України відповідальності за таку “торгівлю”. Та й вітчизняна слідчо-судова практика підтверджує необхідність посилення державного контролю за застосуванням біомедичних технологій, оскільки реалії XXI століття поставили на порядок денний питання вже не лише про визнання цінності життя людини, а й про її збереження як біологічного виду. Безперечно, правові заборони не повинні стримувати розвиток науки, але встановити адекватний правовий захист людини від подібних явищ держава і суспільство зобов’язані.

Проблема незаконної торгівлі ембріональними матеріалами має своє продовження у продажу дітей вже після народження. Причому нині, коли йдуть процеси зближення держав і спрощується перетин кордонів, ця проблема з кожним роком набуває все більшої гостроти. Зокрема, за інформацією департаменту зв’язків з громадськістю МВС України у серпні 2007 р. затримано пару з Харкова при спробі продажу свого немовляти за \$ 14 тис; у жовтні 2007 р. правоохоронці завадили 36-річній громадянці України продати 4-річного сина на органи за \$ 45 тис; у січні 2009 р. розпочато слідство щодо мешканки Полтави,

яка продавала свою тримісячну доньку за 1,5 тис. грн. [9]. Через це виникає питання, як оцінити ступінь деградації суспільства, в якому діти – товар?

Не менш гострою проблемою реалізації Конвенції є забезпечення державної охорони здоров'я малюка. Якщо взяти до уваги хоча б неякісне харчування, шкідливі іграшки та дорогі дитячі ліки, виникає сумнів у здатності країни гарантувати виконання цього обов'язку. Звернемося до дитячого харчування, якому належить бути повноцінним і безпечним. Спочатку цифри. За даними ВООЗ кожна десята дитина 5 років важить більше норми, 45 млн. дітей на планеті у віці 4-16 років страждають від ожиріння. Крім того як у світі, так і в Україні значно помолодшали хвороби органів травлення – вони вже актуальні для дітей 3-4 років [7]. Серед їх причин лікарі-дієтологи називають незбалансоване харчування та захоплення фаст-фудом. З цією думкою важко не погодитись, бо сьогодні, завдячуючи рекламі, навіть дитина-дошкільник твердо переконана в тому, що кола, фанта і спрайт – це “круто”, чіпси – найкраща їжа, а шоколадкою можна вгамувати голод і “зарядити” мозок.

Питання про вплив згаданої їжі на здоров'я дітей обговорюється у світі вже давно. Американський вчений Дж. Боуден у 2005 р. навіть розробив список найшкідливіших закусок, у першій десятці якого смажена картопля, чіпси і газовані напої. Тепер пригадаємо любов сучасних дітей до Макдональдсів або неконтрольованість асортименту в комерційних кіосках, що зростають як гриби біля дитячих ігрових площадок, дошкільних навчальних закладів і шкіл. Деякі батьки, наражаючись на сльози дитини, намагаються вберегти її від шкідливої їжі, однак, захист права дитини на здорове зростання – це не лише їх обов'язок, а й чиновників. Саме їм належить запровадити більш суворий контроль за якістю, а головне, необхідністю продажу подібних товарів.

За даними МОЗ України в обсязі продуктів дитячого харчування налічується лише 15 % товарів вітчизняного виробництва, 75 % – завозяться з-зависли. І ті, й інші повинні контролюватися державою відповідно до вимог Закону України “Про дитяче харчування” шляхом установлення МОЗ України обов'язкових параметрів безпеки й мінімальних специфікацій якості продуктів, сировини, допоміжних засобів і матеріалів, що використовуються в їхньому виробництві. І хоча на законодавчому рівні все чітко прописано, проте будь-яких документів Мінздраву, що визначають ці загадкові обов'язкові параметри і досі немає [8].

Праву дитини на збереження здоров'я здатні зашкодити також

неякісні одяг, взуття, іграшки тощо. Згідно зі ст. 40 Закону України “Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення” всі ці товари (а також підручники, дитяча художня література, учнівське приладдя) як імпортного, так і вітчизняного виробництва підлягають обов’язковій санітарно-епідеміологічній експертизі. Її висновок – свідчення якості і безпеки продукції для здоров’я дитини. Причому санітарний нагляд поширюється не лише на процес їх виготовлення, а й на облаштованість місць продажу. Тепер пригадаємо, де нині більшість батьків змушена (зважаючи на свої статки) купувати дітям іграшки, взуття, одяг? І чи багато з них запитають у продавця на ринку чи у кіоску сертифікат відповідності товару або переглянуть результати його санітарно-епідеміологічної експертизи?

Не меншу загрозу для здоров’я дітей становлять сучасні комп’ютерні ігри, які наші діти починають опановувати ще з дошкілля. Нещодавно ВГО “Телеглядацька асоціація батьків України” передала уряду держави кілька дисків комп’ютерних ігор з елементами насильства та еротики, які у багатьох країнах світу визнані небезпечними для молоді, а в Україні знаходяться у вільному продажу. Такий крок мав на меті привернути увагу можновладців до того, що в нас розповсюдження цієї продукції практично не регулюється, відсутні критерії відбору комп’ютерних ігор, їх маркування залежно від віку користувачів. Зауважимо, що в інших державах це питання жорстко контролюється: лише 2% ігор отримують в Англії сертифікат “Дітям до 18”; у Франції, Австралії та Бразилії за продаж ігор зі сценами насилля та нецензурними словами стягується штраф у \$ 10 тис. [4].

Ще однією гострою проблемою, що в останні роки значно помолодшала, є вживання дітьми алкоголю та тютюну. З’ясовуючи ситуацію з продажем цієї “дорослої” продукції дітям, дві громадські організації “Якість життя” та “Громадянська позиція” на початку 2009 року провели експеримент у 16 регіонах України. Результати такі: лише у 33,75 % супермаркетів дітям відмовили у продажу алкогольних і тютюнових виробів. У 66,25 % супермаркетів охоче відпускають ці товари неповнолітнім, причому у 57,19 % з них навіть не цікавлячись їх віком. Подібна картина спостерігалася і в дрібних магазинах біля домівок дітей, у 80,94 % яких продають неповнолітнім тютюн та алкоголь. Але найжахливіша ситуація у кіосках, де у 85,63 % випадків дітям охоче продали заборонені товари [7].

Тож нема чого дивуватись, що пивний алкоголізм нині становить цілком реальну загрозу для дітей 13-14 років, а 2 % молодших школярів під час анонімного анкетування зізнаються, що

вперше спробували палити у віці 8-9 років [10]. Зрозуміло, тут слід враховувати й негативний приклад батьків, однак, цікаво подивитися як саме держава долає цю проблему.

У ст. 156 Кодексу України про адміністративні правопорушення передбачено, що така торгівля тягне за собою накладення штрафу від 5 до 20 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Однак результати згаданого експерименту чітко засвідчують, що для більшості українських продавців зазначене покарання – пустий звук. Адже отримані від цих продажів прибутки дозволяють не зважати на мізерні штрафи.

Тепер щодо передбаченого Конвенцією обов'язку країн-учасниць забезпечити дитині доступ до найсучасніших послуг системи охорони здоров'я, засобів лікування хвороб і поновлення здоров'я з метою зниження дитячої смертності. За даними Держкомстату у січні-липні 2009 р. з 297,3 тис. новонароджених 1975 народилися мертвими, а 2853 дитини померли у віці до 1 року [11]. Як тут не пригадати злочинну практику низки пологових будинків заробляти гроші на ліках для новонароджених. Як, наприклад, у пологовому будинку № 1 Кривого Рогу, де влітку 2009 р. правоохоронці затримали кількох лікарів за примушування батьків купувати імпортні ліки “Куросурф” для розкриття легенів недоношених малюків. Особливість ситуації в тому, що придбати їх потрібно було у певній аптеці, тоді як цей препарат в Україні закупається за бюджетні гроші і видається при потребі безкоштовно. Як показало слідство, лише за 2008 р. 15 новонароджених у цьому пологовому будинку померли від не розкриття легенів [9]. Коментарі, як кажуть, зайві...

Ще однією комплексною проблемою, безпосередньо пов'язаною із забезпеченням прав дитини, є дитяча праця. За даними досліджень ЮНІСЕФ, тільки в країнах, що розвиваються, експлуатується близько 250 млн. дітей віком від 5 до 14 років, майже половина з яких працює повний робочий день [12]. Хоча міжнародні експерти стверджують, що найбільше дитяча праця використовується в Азії, Африці й Латинській Америці, будемо відвертими, і для України зазначена проблема стає дедалі гострішою.

У той час як у ст. 32 Конвенції зазначено, що держави-учасники захищають дитину від економічної експлуатації та виконання роботи, що загрожує її здоров'ю, перешкоджає одержанню освіти чи завдає шкоди фізичному, розумовому, духовному, моральному й соціальному розвитку, близько 18 % українських дітей 7-12 років зайняті важкою фізичною працею. Найбільшими споживачами такої праці є сільське господарство і торгівля: в українському агро-промисловому комплексі

задіяні близько 146 тис. дітей 5-14 років здебільшого із сільської місцевості [11].

Роботодавець наймає дитину, бо їй можна менше платити або й не платити взагалі. Адже працевлаштовують, як правило, усно, без документів, при цьому про жодний соціальний захист не йдеться. У більшості випадків до праці, як до єдиної можливості заробити на шматок хліба, дітей змішує алкоголізм чи безробіття батьків. Про порушення їх прав у такій ситуації вже годі й говорити. Але головне, що дитяча праця, породжена соціальною бідністю, веде до бідності й в майбутньому, оскільки на навчання у таких працівників часу не залишається – за статистичними даними більш як 3 % українських дітей через необхідність заробітку зовсім не відвідують школу [6]. Крім того, набуті шкідливі звички, обмеженість прагнень, усвідомлення неповноцінності себе як особистості негативно впливають і на подальше життя дитини.

У матеріалах ЮНІСЕФ наголошується, що втрата потенціалу у дитинстві – одна з найгостріших проблем сучасності, яка нині торкається більше ніж 200 млн. дітей на планеті. Саме тому ця організація визнала розвиток дітей молодшого віку одним із пріоритетів власної діяльності і підрахувала, що витрачений на це \$ 1 повертається в суспільство \$ 7 зменшення соціальних видатків, що є прямою інвестицією в економічний та соціальний добробут країни. В цьому контексті можна було б пригадати колишні безкоштовні спортивні школи і творчі гуртки, де пересічна дитина могла розвинути свої таланти і здібності, та продані нині у приватну власність й забудовані ігрові майданчики, що раніше були улюбленим місцем дитячого відпочинку. Та й справді, навіщо вони дітям, які працюють? На жаль, у вітчизняних реаліях відсутність дієвого механізму державного контролю за дотриманням норм Конституції та трудового законодавства призводить до того, що українські діти й далі виступають об'єктом експлуатації.

У підсумку зазначимо, що аналіз забезпечення навіть тих декількох прав дитини, яким присвячена ця стаття, дозволив виявити такі суперечності:

– між ратифікованою Україною Конвенцією про права дитини та вітчизняним законодавством, яке загалом відповідає міжнародним стандартам, проте відсутність системності, внутрішня суперечливість деяких нормативно-правових актів, розпорошеність правових норм по різних нормативних документах суттєво ускладнює контроль за дотриманням прав та інтересів дітей;

– між задекларованим державою обов'язком забезпечення прав

дитини та існуючими засобами його реалізації. Відповідність вітчизняного законодавства міжнародним стандартам не знімає потреби безпосереднього втілення прав дитини у життя та формування дієвих механізмів їх захисту. Саме у цьому напрямі рухаються правові системи високо розвинутих країн, з яких нашої державі слід було б брати приклад;

– між потребами дитини та соціально-економічними можливостями суспільства. Зобов'язуючись забезпечити дитині гідний рівень життя та можливість повноцінного розвитку, держава одночасно у ст. 11 Закону України “Про охорону дитинства” перекладає майже всю відповідальність на сім'ю. Чи під силу це пересічній родині, коли в більшій половині українських сімей середньодушовий сукупний дохід нижчий за офіційно встановлений прожитковий мінімум?

– між кількістю державних органів, що опікуються проблемами дитинства та ефективністю їх діяльності. На нашу думку, причини наявних проблем в галузі дитинства не так економічні, як організаційні – в країні немає єдиного державного органу, системно координуючого роботу з охорони дитинства. Нині вона розподілена між Міністерствами: освіти і науки; охорони здоров'я, юстиції, праці та соціальної політики; сім'ї, молоді та спорту; внутрішніх справ і ще цілою низкою служб та установ. Запитаємо себе, чи пішла на користь українським дітям така кількість захисників?

Безперечно, що шляхи вирішення окреслених проблем існують, було б бажання їх шукати. Тим більше, що сьогодні ми бачимо результати помилок, зроблених у дитинстві 18-річних юнаків і дівчат – ровесників незалежності України. Осмисливши їх причини та проаналізувавши наслідки, держава повинна створити ефективну систему забезпечення своїм найменшим громадянам кращого дитинства.

Зрозуміло, що одним вдосконаленням правової бази вирішити всі суспільні проблеми не вдасться, хоча й це вже досить суттєвий крок. Імплементация міжнародних стандартів у внутрішнє законодавство – початковий етап, за яким має йти перехід від гарних слів до практичних дій, до системної, злагодженої роботи всіх гілок влади, державних органів, наукових і освітніх установ, засобів масової інформації, громадських організацій та суспільства загалом. У цій діяльності мають поєднатися:

- організація загальнодержавної системи моніторингу проблем дитинства та дотримання прав дитини;
- аналіз міжнародного досвіду;

- активізація превентивної роботи щодо дитячої бездоглядності, безпритульності та сирітства;
- удосконалення соціального захисту сімей з дітьми;
- популяризація у суспільстві цінностей Конвенції про права дитини та інших міжнародних інструментів захисту її інтересів;
- покращення освіти й виховання тощо.

Причому за якість дитинства повинні нести відповідальність саме високопосадовці. Недаремно у провідних державах питання реалізації прав дитини знаходиться серед найважливіших завдань соціальної політики і розуміються як запорука стабільного розвитку і процвітання нації. Яскравим свідченням правильності такого підходу є темпи їх прогресу.

Україні, що позиціонує себе як правову і соціальну державу, варто було б перейняти цей досвід, оскільки історія доводить, що саме ті покоління, в дитинство яких було зроблено відповідні матеріальні та духовні інвестиції, закладають міцні підвалини для побудови справедливого суспільства та забезпечують сталий розвиток держави.

Л І Т Е Р А Т У Р А

1. Конвенція про права дитини від 20.11.1989. – № 995-021. [Електронний документ]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_021.
2. Закон України “Про охорону дитинства” від 26.04.2001. – № 2402-III. [Електронний документ]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2402-14>.
3. Конституція України: науково-практичний коментар / В. Б. Авер’янов, О. В. Батанов, Ю. В. Баулін [та ін.]. – Харків : Видавництво “Право”. – К. : Концерн “Видавничий Дім “Ін Юре”, 2003. – 808с.
4. Захита детства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rastu.com.ua.
5. Статистика і аналітика // Державний департамент з усиновлення та захисту прав дитини [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ditu.gov.ua/statistics.
6. Українська Гельсінська спілка з прав людини [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.helsinki.org.ua.
7. Понад 80 відсотків магазинів і кіосків продають цигарки дітям // Українська правда. Життя [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.life.pravda.com.ua/surprising/499ac36023599/.
8. Міністерство охорони здоров’я України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.moz.gov.ua/ua/i/.
9. Міністерство внутрішніх справ України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.mvsinfo.gov.ua/index.html.

10. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ombudsman.kiev.ua.
11. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.
12. Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.unicef.org/ukraine/ukr/index.html.
13. Всемирная организация здравоохранения [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.who.int/publications/ru/.

Загарницкая И. И. Конвенция о правах ребенка: отечественные проблемы реализации.

В статье проанализировано состояние реализации прав ребенка в Украине и его соответствие международным стандартам. Выделены основные проблемы и противоречия в сфере охраны и обеспечения качества детства.

Ключевые слова: законодательство, защита детства, ребенок.

Zagarnitskaya I. I. The Convention on the Rights of the Child: domestic problems of implementation.

In article the condition of realization of the rights of the child in Ukraine and his conformity to the international standards is analysed. The basic problems and contradictions in sphere of protection and maintenance of quality of the childhood are allocated.

Keywords: the legislation, protection of the childhood, the child.

Набруско В. І.

**ЗАСОБИ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ ЯК ПРЕДМЕТ
МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ**

У статті розглядається роль і місце засобів масової інформації як посередника між владою, політикою і масами.

Ключові слова: засоби масової інформації, засоби масової комунікації, громадська думка, маніпулювання мовними сигналами, самоорганізуюча система.

У контексті взаємодії громадської думки з іншими суб'єктами соціального життя важливу роль відіграють ЗМІ, що здатні значною мірою трансформувати цей контекст, зміщуючи смислові домінанти у той чи інший бік, привносячи невизначеність і суперечливість, породжуючи ілюзію діалогу чи, навпаки, спрощуючи зв'язки основних